

NOBELVÄNNEN

Nr 2

Medlemstidning för Nobelmuseets Vänner

2017

1987-2017

GRATTIS TILL EN
PIGG 30-ÅRING!

Innehåll:

Styrelsen för Nobelmuseets Vänner 2017	3
Ordförande har ordet	5
Inbjudan till 30-årsfirande av Nobelvänner	7
Intervju med Camilla McQuire, Destinationsutvecklare	9
Utvecklingsplanen för Björkbornsområdet	12
Fruktträden på Björkborns herrgård	15
Lite av varje	21
Vårtal	25
Ungdomen vårtal	27
Höstprogram Karlskoga Konsertförening	29
Medlemsinformation	34
Händer i vår på Nobelmuseet	36

Tidningen Nobelmuseets Vänner ges ut av Föreningen Nobelmuseets Vänner
Redaktör – Jaana-Kaisa Björk

Nobelmuseets Vänner – Styrelse 2017

Ulrika Lundgren

ORDFÖRANDE

ulrika.lundgren@karlskoga.se

Anita Öjendal

VICEORDFÖRANDE

anita@ojendal.se

Susanne Morfeldt-Havstarad

SEKRETERARE

susanne.morfeldt-hafstrand@ptj.se

Sif Eklund

KASSÖR

sif.eklund@gmail.com

Jaana-Kaisa Björk

REDAKTÖR NOBELVÄNNEN

jaanakaisa.bjork@outlook.com

Olof Frisk

REDAKTÖR HEMSIDA

olof.frisk@gmail.com

Boris Holm

LEDAMOT

boris.holm@bahnhof.se

Anneli Rådesjö

LEDAMOT

alfrednobel146@gmail.com

SUPPLEANTER

Alf Rosberg

alfrosberg@telia.com

Boo Thuvander

boo.thuvander@telia.com

Christel Nilsson

aoch.nilsson@telia.com

Monica Albertus

albertus.monica@telia.com

REVISORER

Rolf Lindberg

lindberg.rolf@hotmail.com

Per Aspeli

per.aspeli@hotmail.com

REVISORSSUPPLEANT

Ulf Sjöstrand

ulf.sjostrand@hotmail.com

ADJUNGERANDE

Christer Franklin

christer.franklin@nobelkarlskoga.se

VALBEREDNING

Marie-Louise Naclér

SAMMANKALLANDE

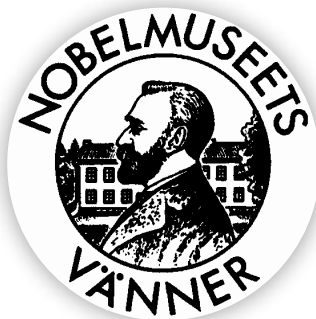
marie-louise.nacler@live.se

Mikael Björk

mikael.bjork@outlook.com

Lena Sjöstrand

sjostrand_lena@hotmail.com

Ulrika Lundgren, foto Frida Edlund

Ordföranden har ordet

Välkomna tillbaka efter en förhoppningsvis bra sommar! Visst är det härligt att vi har en varm och välkomnade vänförening som hälsar välkommen till en höst i Alfred Nobels anda.

Ni har tidigare fått information om landshövding Maria Larsson, och stiftelsens styrelses, stora insatser för att utveckla Alfred Nobels Björkborn. En av insatserna är att kunna värna om de museala föremål som finns på Herrgården. Efter intendent Hans Johanssons pensionering fick Margit Wittstein frågan av sin chef Olof Amelin, om hon kunde vara föremålsansvarig även på Nobelmuseet i Karlskoga. Nobelvännernas styrelse har haft förmånen att få träffa helt nyanställda Margrit Wittstein, fil. dr. och förste intendent Nobelmuseet i Stockholm. Hon har arbetat på Nobelmuseet i Stockholm sedan många år och

disputerade år 2009. Hon är ansvarig för föremålssamlingen på Nobelmuseet i Stockholm. Margit berättade att det totalt ska finnas 272 utställda föremål på Nobelmuseet i Karlskoga av Nobelstiftelsens föremålssamling. Alfred Nobels Björkborn äger inte dessa föremål. Nu följer ett spännande detektivarbete för att hitta alla föremål och skriva depositionsavtal enligt laga ordning. Vi ser fram emot fortsatta rapporter om Margits arbete.

Det finns dock flera föremål på Herrgården som man äger, tar väl hand om, inte minst tack vare tidigare intendent Hans Johansson, samt visar upp för allmänheten, tack vare museets fantastiska personal med Christer Franklin i spetsen. Detta gör att Alfred Nobels Björkborn är ett museum, menar Margrit Wittstein.

Böckerna tillhör inte föremålssamlingen utan har annat ursprung. Böckerna på Herrgården speglar och är ett viktigt inslag för att lyfta fram Alfred Nobel som person. Han skrev själv dikter på både svenska och engelska. Dikterna avspeglar mest en slags ensamhet och melankoli. Han skrev också en del skönlitterära alster vid sidan om sina vetenskapliga texter. Alfred Nobel hade ett bibliotek på ca. 2 600 volymer fördelade på cirka 1200 titlar, varav det mesta var skönlitteratur.

Alfred Bernhard Nobel föddes som Ni alla vet, i Stockholm den 21 oktober 1833. Därför har vänföreningen en höstfest i samband med denna dag. I år blir det dessutom 30-års jubileum för Nobelmuseets Vänner som grundades 1987 för att ekonomiskt och praktiskt

medverka till Nobelmuseets drift och utveckling i Karlskoga. Vi firar detta fredagen den 20 oktober kl. 18.00 i Stallet på Alfred Nobels Björkborn. Ser fram emot att ses där. Välkomna att anmäla er!

Alfred Nobel, dog den 10 december 1896 i San Remo i Italien. Vänföreningen högtidlighåller detta i samverkan med våra samarbetspartners, söndagen den 10 december vid Herrgården och med efterföljande lunch i Stallet. I år är det Odd Fellows tur att hålla högtidstalet.

Vi är så tacksamma för alla medlemmar och annonsörer som genom sina bidrag bidrar till stödet för Nobelmuseet i Karlskoga. Vi vill ju att så många som möjligt besöker Alfred Nobels hem.

*Ulrika Lundgren
ordförande, Nobelmuseets vänner*

SVENSK ■■■ FASTIGHETSFÖRMEDLING

Är du miljonär?

*Vi är mäklaren med koll på läget.
Värdera din bostad och hitta dina köpare hos oss. Välkommen!*

Bergsmansgatan 4, Karlskoga
Tel. 0586-552 00 • E-mail: sf.karlskoga@svenskfast.se • www.svenskfast.se

Vi stöder Nobelmuseet:
Vikers AB

MAXI
ICA STORMARKNAD
KARLSKOGA

Öppet alla dagar
8-22

Gesällgatan 5, 691 34 KARLSKOGA
tel 0586-67670.

***Vi tandläkare stöder
Nobelmuseet:***

Helena Tollstoy

•

Catarina Rydberg Lundin

•

Magnus Hansson

•

Susanne Morfeldt-Hafstrand

•

Jan Danielsson Munhålsan

ALFRED NOBEL FYLLER 184 ÅR
1833-2017
&
NOBELMUSEETS VÄNNER FIRAR 30 ÅR
1987-2017

***Det firar vi med en medlemsfest fredagen den
20 oktober kl. 18.00 på MÖTESPLATS ALFRED NOBEL***

*Bild från Alfred Nobels matsal på herrgården där han åt mycket god mat
med intressant prat.*

På programmet har vi god mat, glatt prat och lite hemligt!

För kvällens musik ansvarar BasBjörk

Middag med tre rätter, vatten som dryck och musik för 450 kr/person.

Dryckespaket med utvalda viner alt. öl, ett glas per varje rätt för 100 kr/person

Anmälan till Sif Eklund, helst via mail sif.eklund@gmail.com

eller telefon 070-72 49 634. 50 personer får plats. Först till kvarn...

Du anmäler Dig till Sif och betalar samtidigt in 450 kr för mat eller 550 kr för mat och vinpaket/person på vårt bankgiro SEB 5967-5074 senast 12/10.

OBSERVERA: Skriv ditt namn och namnen på ditt sällskap som kommer till festen, när ni betalar. Då kan vi beställa rätt antal mat och dryck.

Klädsel kavaj

Hjärtligt Välkomna!

Styrelsen för Nobelmuseets Vänner

På hållbar väg.
Tillsammans.

Energi & Miljö
www.karlskogaenergi.se

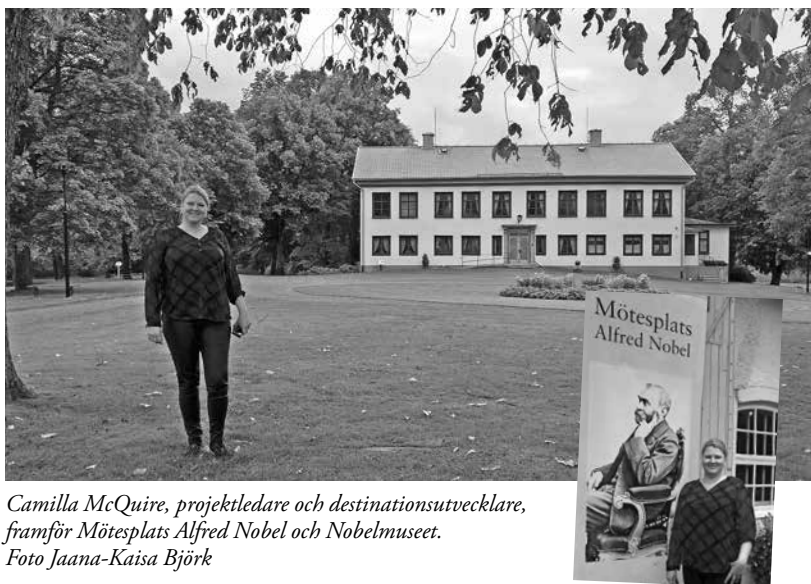
PRISMA

Välkommen till oss i Nya Folkets Hus!
Tel. 0586-315 90 alt 070-68 315 90

Vi servar dig med:

DAGENS LUNCH ALT. MATLÅDA • CATERING
MIDDAGSBESTÄLLNINGAR • STYRELSEMÖTEN
KONFERENSER • BEGRAVNINGSKAFFE M.M.

Dessutom kan du få hjälp med att sy om och sy nytt i vår systuga.

*Camilla McQuire, projektledare och destinationsutvecklare, framför Mötesplats Alfred Nobel och Nobelmuseet.
Foto Jaana-Kaisa Björk*

Intervju av Camilla McQuire

– projektledare och destinationsutvecklare på
Nobelmuseet i Karlskoga

Camilla McQuire har nu arbetat snart ett halvt år som projektledare och destinationsutvecklare på Nobelmuseet i Karlskoga – Alfred Nobels Björkborn. Jag mötte henne en höstdag på museet, hennes första arbetsdag efter sommaren. Hon kom gåendes med en krycka, en sommarolycka på en klippa vid havet, som resulterade med ett gips i 6 veckor!

Camilla McQuire har hunnit arbeta på flera olika arbetsplatser innan hon började här på Nobelmuseet. Hon har arbetat bl.a. på Lufthansa i Tyskland med kundsupport. Därefter som centrumledare i Karlskoga och ett par år i Gullspång som näringslivsutvecklare.

Hon är ursprungligen från Karlskoga och uppvuxen här.

Hennes arbete som projektledare och destinationsutvecklare på Nobelmuseet i Karlskoga – Alfred Nobels Björkborn innebär att man har två ben att stå på. Dels att arbeta med marknadsföring av museet som turist- och besöksdestination dels att arbeta med att skaffa pengar till olika projektidéer som är framtagna i ett stort visionsarbete under ledning av stiftelsens styrelse.

Vad gäller marknadsföring och turist- och besöksdestination så gäller det att skaffa nya besökare till museet men också värna om de som har va-

rit här och få dem att återvända. Det gäller att hitta samarbetspartners som t.ex. hotell och bussbolag i staden och i närområdet samt erbjuda olika paket där Nobelmuseet är en del i resan. Bland annat bjuder museet alla nyinflyttade till Karlskoga på en gratis visning på Nobelmuseet och fortsätta att engagera Karlskogas innevånare att se och förstå det fina kulturarv som vi har. Det gäller att jobba på olika nivåer både på individnivå, gruppnivå och företagsnivå.

Att nå ut till "världen" är det IT som gäller för att synas. Då pratar vi bland annat om Google och Tripadvisor utöver Facebook och Instagram m.fl. Där har Nobelmuseet i Karlskoga tagit över kontrollen över informationen och arbetar aktivt med dem. Man har även en ny hemsida sedan i slutet av förra året.

Flera projektidéer är framtagna som man skall söka pengar för, bland annat en återställning av parkområdet samt att knyta ihop all verksamhet på området med ett Visitor center. Parkområdet

är tänkt att byggas om som parken var under Alfred Nobels tid på 1890-talet. Sedan är planen att en Visitors center skall finnas vid anslutning till området där man kommer till museet. Därifrån slussas man sedan till de olika aktiviteter, som finns på museiområdet.

Att söka pengar är inte alltid det enklaste varken att fylla i alla krav som krävs eller att få just sponsorer att "tända på" idén. Det är många faktorer som väger in. Det gäller att hitta rätta fonder och stiftelser mm som vill satsa på ett kulturarv. Oftast måste man satsa en del kapital själv och det gäller att hitta dem som vill göra det. Bidrag från EU är också en möjlighet. Men man kan inte luta sig tillbaka och vänta utan man måste jobba vidare hela tiden säger Camilla och tar sin krycka och går tillbaka till sitt kontor.

*Jaana-Kaisa Björk,
Nobelmuseets Vänner*

*Auktoriserad
hälsorådgivare*

Bergsmansgatan 2

Tel. 300 66

www.lifebutiken.se

**DEFEATING
THE IMPOSSIBLE
SINCE 1886**

BOFORS TEST CENTER

www.testcenter.se

Utvecklingen går vidare med program för Timsälven-Björkborn

I augusti fattade kommunstyrelsen beslut om programstruktur och utredningsprioritering för arbetet med Timsälven-Möckeln. Det öppnar för att snabbt kunna ta itu med delområden, viktiga utredningar som strandskyddsfrågor och andra grundläggande

bedömningar inom programområdet samtidigt som helheten inte tappas bort. Programmet ska förutom de kulturhistoriska aspekterna även lägga fast inriktning för nya bostäder, utvidgat industriområde, ny infrastruktur och mycket mera.

*Programområdets norra del med Hägnan i förgrunden och Alfred Nobels Björkborn och Björkborns industriområde i fonden.
Flygfoto: Bergh-Nilsson, Karlskoga kommun.*

Bofors Station först i tur

Stationsområdet är mest angeläget att snabbt planera. Viktiga förändringar har skett under åren med inköp av mark, rivning av det stora godsmagasinet m.m. Områdets användning, förvaltning och utveckling behöver styras upp. Här ingår dels långsiktig utveckling där framtida inriktning läggs fast i detaljplan men även skötselfrågor och liknande för att redan nu lyfta områdets attraktivitet och utvecklingsmöjligheter. Arbetet med stationsområdet har ”tjuvstartat” med rustning av Röda Ladan så att den kunde användas vid Kulturkalaset i våras och för att bli till fortsatt stor nytta för framtida arrangemang.

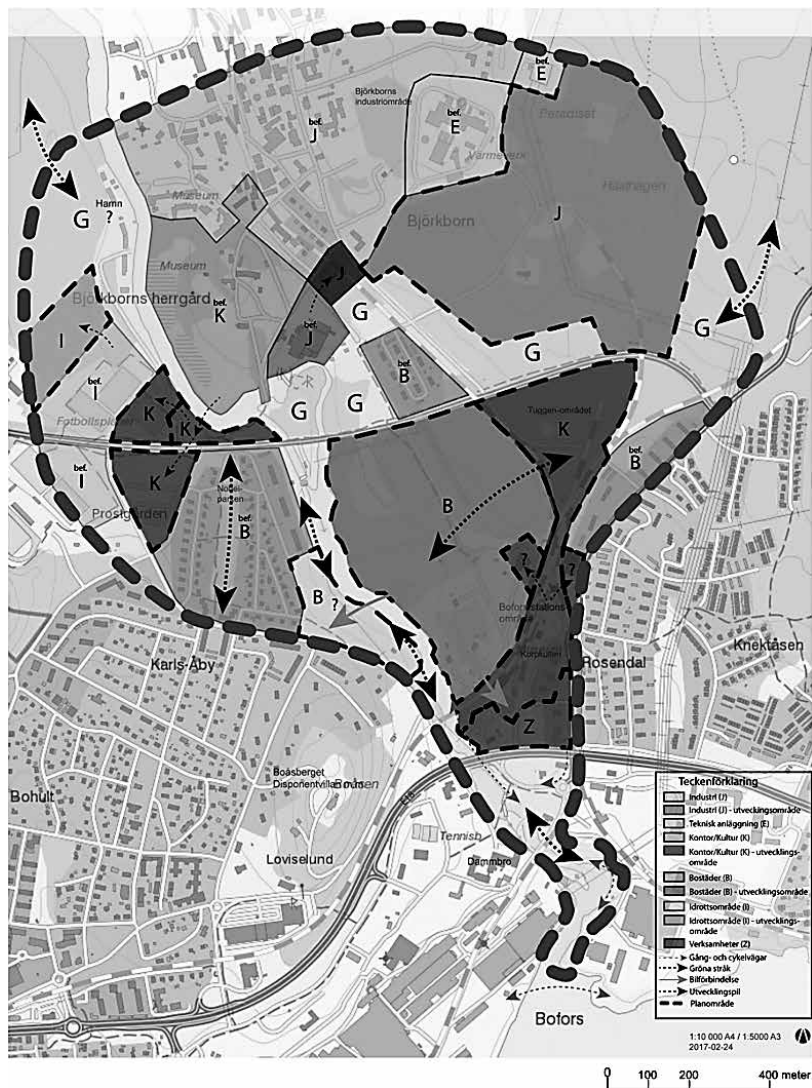
Berörda kommunala förvaltningar såväl som andra aktörer i området kommer delta i utredningsarbetet.

Här kan till exempel nämnas Luftvärnsföreningens grundliga och ambitiösa arbete med Tuggen och ”körbanan” vid Bofors första skjutfält som en del i förberedande skötselåtgärder som lyfter attraktiviteten i stationsområdet och dess grannskap.

Broarna vid Björkborn

Återskapandet av broarna och förbindelsen över Timsälven är i projekteringskedet med avsikten att byggarbetena ska vara färdiga i tid för det traditionella valborgsfirandet den 30 april 2018.

Timsälven-Björkborn

Programstrukturkartan visar programområdet ungefärliga avgränsning men däremot inte vad som ska hända med området. Syftet med kartan är att visa vilka utredningsinriktningar arbetet ska utgå från samt olika intresseområden som så här långt kunnat identifieras.

Hans Bergh-Nilsson
Kommunstrateg
Kommunstyrelsens ledningskontor

Bosse Björk
Samhällsplaneringschef

DAGS ATT KÖPA EN NY BIL?

Välkommen att provköra din nya Opel eller Subaru hos oss.

KARLSKOGA Tibastvägen 10. 0586-364 50 Mån-fre 9-18 Lör 10-13

www.hedinbil.se

Hedin Bil

S|E|B

Karlskoga
Telefon 0771-62 10 00

Med världen som arbetsfält

Chematur Engineering utvecklar, projekterar och bygger kemianläggningar runt om i världen. Företaget ingår i koncernen Chematur Technologies med säte i Karlskoga.

**Chematur
Engineering**

www.chematur.se

Fruktträdgården på Björkborns herrgård

Sif Eklund har arbetat som stadsträdgårdsmäster i Karlskoga kommun. Här skriver hon hur fruktträdgården på Björkborns herrgård återskapades

När det första huset byggdes på Björkborn under slutet av 1600-talet fanns det säkert även någon slags park eller trädgård. Vi vet dock inte hur den såg ut. Det finns en lantmäterikarta från 1770 som visar på en parkanläggning i den mer strikta form som kännetecknade barocktiden. Först från sent 1800-tal finns det ritningar som visar liknelse med den park som finns idag och som med sina rundade former har inspiration från den engelska landskapsparken. Vilka som skapat parken under århundradena finns det dessvärre ingen dokumentation på. Några av de trädgårdsgångar, i parkens nordvästra del, som finns inritade på kartorna för ca 100 år sedan har återfunnits vid grävningar och därefter renoverats. Viktigt är att se att byggnaden ligger på epidementet, dvs. den del av området som inte gick att nyttogöra sig med exempelvis odling. Så placerade man husen förr, då man var aktsam om den ”nyttiga” marken och byggde på den som inte gick att nyttiggöra. Dessutom gärna på en liten

höjd för att inte råka ut för obehagliga översvämningar.

En trädvårdsplan utfördes 2006

Sedan kommunen övertog anläggningen 2003 har ett omfattande renoveringsarbete inletts, både på byggnader och mark. En trädvårdsplan utfördes 2006 och med den som grund har många gamla träd tagits bort, men många nya träd är även planterade. I den mån det har varit möjligt har i samband med Nobelprisutdelningarna de Nobelpristagare som kommit på besök till Björkborn kunnat plantera ett eget träd i parken. En ny fruktträdgård också skapats på den plats där det troligen funnits en sådan tidigare.

Vid en stor gård som Björkborn var, var det lika självklart med en fruktträdgård som att odla vete, råg, havre och potatis för att nämna några vanliga grödor och allt som behövdes odlades eller tillverkades på gården. Då var en fruktträdgård en stor tillgång. Hur den såg ut från början vet vi inte. Den be-

Det gamla Säfstaholm äppelträdet med en stam som delar sig i tre nere vid marken. Foto: Sif Eklund.

hövde vara placerad så att träden kunde få största möjliga sol för då är det störst chans att frukterna blir söta och välväxta. Den plats där fruktträden står idag kan mycket väl ha varit ursprungsplatsen. Den ligger öppet och väl exponerad för solen.

Stor Klar Astrakan mest udda sorten

När kommunen tog över Björkborn 2003 fanns 13 fruktträd kvar. Åldern på dessa är troligen närmare 70 - 90 år och statusen är väldigt varierande. Några är i god form medan andra inte må så bra. Det finns ett gammalt äppelträd, Säfstaholm, som har en stam som delar sig i tre nere vid marken, men det lever i allra högsta grad. Vilka övriga sorter som funnits vet vi inte. De

äppelsorter som var kvar 2003 är Gyllenkroks Astrakan, Stor Klar Astrakan, Säfstaholm, Åkerö och Melonäpple. Av dessa är Stor Klar Astrakan den mest udda sorten därför att den pollinerar flera 'gamla' sorter, men tar bara emot pollen från två sorter såvitt känt. Det ger en större osäkerhetsfaktor för att det ska bli frukt. Dessa pollinationssorter, James Grieve och Wealthy fanns inte kvar 2003. Inte heller några träd av sorterna som pollineras av Stor Klar Astrakan nämligen Transparente Blanche, Ringstad, Maglemer och Gul Richard fanns kvar. Något eller några av dessa sorter bör därför ha funnits i den tidigare fruktträdgården.

Efter nyplantering 68 st. träd

Redan tidigt bestämdes att fruktträd-

gården skulle återskapas och 2005 planterades de första äppelträden av s.k. högstam. Det var träd som hade vuxit lite längre än vanligt i plantskolan och därför var lite högre. Året därpå planterades resten av träden, men då fanns inte möjlighet att få fatt i högstamträd utan det blev den vanliga lilla storleken. Det gjorde att det tog längre för träden att få ett vuxet utseende och de blev även mer sårbara. Mer om det senare. Totalt fanns efter nyplanteringen 68 st. träd. Sedan dess har 5 träd, därav tre av de ursprungliga tagits bort, tyvärr utan att återplantering skett.

Fruktträdgården innehåller träd av äpple, päron, plommon/kriken och körsbär och inriktningen vid nyplanteringen var främst att det skulle vara odlingsvärda äldre sorter som inte längre är så vanliga i handeln, för att påminna om kvaliteten på dessa.

Det finns 13 olika sorters *äpplen*; Antonovka, Cox's Pomona, Grågyl-ling, Gyllenkroks Astrakan, Stor klar Astrakan, James Grieve, Melonäpple, Oranie, Risäter, Signe Tillisch, Säfsta-holm, Wealthy och Åkerö.

Päronsorterna är bara tre då päron lever lite på sin odlingsgräns i våra trakter; Gråpäron, Esperens Herre och Göteborgs Diamant.

Lika många *plommonsorter* är planterade; Victoria, Experimentalfältets sviskon och Tunaplommon. Den sista är ett modernare plommon eftersom många äldre plommonsorter drabbats av sjukdomar.

Cox's Pomona, en av 13 äppelsorterna i Björkborns herrgård. Foto: Sif Eklund.

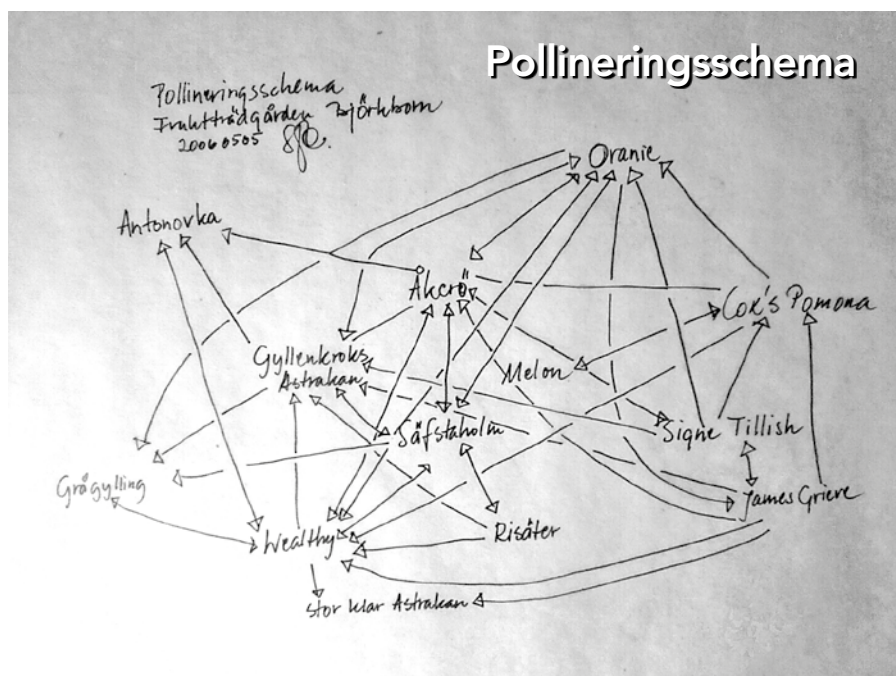
När det gäller *körsbär* fanns från början 5 st. Stora Klarbärs-träd. Därför planterades bara en Skuggmorell som tyvärr idag är död och borttagen liksom 2 st. av klarbären och ytterligare ett måste tas bort inom något år. Några ytterligare skuggmoreller skulle behöva planteras i framtiden. Dessutom planterades några nyare sorters körsbär; Gårdebo E, Fryksås och Ostheimer för att komplettera "samlingen".

Ett pollineringschema upprättades

För att säkerställa att fruktträden verkligen skulle kunna ge frukt så upprättades ett pollineringschema som vid första anblicken ser ut som ett trassligt garnnystan. Men det är viktigt att veta vilka äpple/päron som kan "gifta sig" med

varandra. Det har mycket att göra med hur samtidigt de blommor och därmed när pollenet är moget. För många andra träd är det vindpollinering som gäller, men äppelpollenet är så tungt att det är svårt för vinden att föra det med sig på ett tryggt sätt. Då har äppelblommorna ordnat så att de är väldigt attraktiva för insekter, allra främst bin naturligtvis,

som lockas till blommorna för att få näring. Att de samtidigt förväntas göra ett viktigt arbete har de ingen aning om. Det arbetet består i att de flyger från blomma till blomma och på så vis byter pollen med blommorna på de olika träderna. Med ett fertilt pollen på pistillen kan den börja växa till det som sedan blir en frukt till hösten.

Inga äpplen och päron är självferta, vilket innebär att de inte kan pollinera sig själva. Det måste vara ett pollen från en annan äppel- eller päronsort. När pollenet respektive pistillen är moget så behöver det sedan vara bra väder, alltså varmt och soligt. Dagstemperaturen får inte vara under 14 grader för då lämnar

bina inte gärna sin kupa, medan humlor däremot klarar en lägre 'arbetstemperatur' och utan dessa små raringar så blir det ingen pollinering. Det andra är att om det är fuktigt eller t.o.m. regnar så kan pollenet förlora i kvalitet eller bli förstört och då uteblir också pollineringen/befruktningen. Det är lite

märkligt att tänka att det kan hänga på några timmar på våren för att vi skall få frukt på träden till hösten. På www.eplanta.com kan man se pollineringsbiller för våra svenska fruktsorter.

Falu Emaljskyltar visade sortnamnet till alla uppsatta träden

Alla fruktträd fick från början en skylt med sortnamnet uppsatt i trädet. Skylten som kostade 125 kr gjordes av Falu Emaljskyltar. Att det blev emaljskyltar var för att de inte skulle förstöras av väder och vind. Men, några besökare tycker tydligen det är trevligt med en egen skylt för tyvärr har många skyltar försvunnit ur träden och det finns risk att några även har bytt plats. Det är tråkigt då tanken var att besökaren på ett enkelt sätt skulle kunna se vad äpplet, som man fann vara så gott, faktiskt också hade ett namn som gjorde att man själv kunde skaffa ett eget av samma sort om man så ville. Det är en märklig paradox att när vi vill köpa frukt i butiken så får vi veta med stor tydlighet vilken sorts äpple det är som saluförs, medan våra goda svenska äpplen många gånger säljs som svensk frukt och inget mer och ibland till en alltför låg kvalitet.

Under den lång period var de nya träden instängda bakom höga nätstängsel. Orsaken till detta var att när träden var unga och barken mjuk så var de bokstavligen lördagsgodis för både rådjur, harar och ibland även älgar. Det hade kunna bli ödesdigert för de unga träden. Nu är näten borta då de inte behövs

Vid fruktträden skaffades Falu Emaljskyltar för att de inte skulle förstöras av väder och vind. Men tyvärr har många skyltar försvunnit ur träden och det finns risk att några även har bytt plats. Foto: Sif Eklund.

längre, hoppas vi. Men visst syns det att fruktträdgården då och då får oönskade besök. Vad som är mer tråkigt är att träden inte får den ans som de behöver. De är inte beskurna på flera år och många av dem kommer att få svåra grenbrott när alltför många äpplen tynger grenarna. Fruktkartan behöver gallras under sommaren och träden måste få hjälp med beskärning för att bli starka och plockvänliga.

Nu i skrivande stund ligger mycket av skörden på marken, bara att hämta för den som vill. Under en period så användes frukten i caféet till äppelkakor mm. Det är bara att hoppas att de goda

Frukträdgården i vinterskrud. Inte bara vacker när det är blomnings- och skördetid. Foto: Sif Eklund.

äpplena och päronen kommer till nytta och glädje.

Annars är den stora glädjen när träden blommar – stora vita skyar under blå himmel och ett varmt solsken med bin som surrar ikapp. OCH tänk om projektet med frösådden av scilla hade lyckats, då hade marken varit täckt av ett blått blomsterhav samtidigt med frukträdernas blomning. Men det förblev en dröm. Men ta med kaffekorgen och gör en utflykt i frukträdgården till våren. Det är en underbar upplevelse. Fast frukträdgården är inte bara vacker på våren den är vacker och stämningsfull året om både i skörde- och vintertid också.

Sedan kan jag inte låta bli att tipsa om en privat trädgård i Närke. Den finns i Hisingstad och där finns 123

äppelträd med sammanlagt över 800 äppelsorter. Den trädgården skapades av äppelentusiasten Carl Strömberg som köpte gården 1949 och började med äppelträd. Han reste mycket och hade ett stort kontaktnät som försåg honom med ympris så att han kunde sätta in många olika sorter på ett och samma träd. Numera ägs gården sedan några år av Christer och Kathe Dahlbom tillsammans med ett gäng intresserade pomologer, alltså fruktkännare. Man samarbetar med Sveriges Pomologiska sällskap för att kunna sortbestämma alla äpplena. Det är nog artigt att höra sig för innan ett eventuellt besök.

*Sif Eklund
Nobelmuseets Vänner*

Lite av varje

Alfred Nobel var temat för årets Rising Stars

Varje år avslutar Karlskoga Kulturskola sin vårtermin med Rising Stars på Nobelhallen i Karlskoga. Rising Stars har funnits snart 50-år i olika former. Man kan säga att det är en slags examen för kulturskolans elever för att få visa vad de har åstadkommit under året på kulturskolan. Det är musik, teater, dans och bild som samarbetar på scenen.

Varje år är det något tema man uppträder kring. I år var temat Alfred Nobel. Musikelever från alla skolor i Karlskoga bildade en tusenbarnakör – 1038 elever hade anmält sig till kören! Tillsammans med flera hundra musik-, teater- och danselever framträdde de men en fartfylld show som berättade om Alfred Nobel och hans liv. Alfred

Nobel alias Peter Sund var förstås självskrivnen gäst! Från Nobelvännerna och Bergslags kemisamfund var Boris Holm och Bo Gustavsson med och agerade kemister (sig själva) tillsammans med teaterlever i en av programpunkterna till låten ”Makalösa manicken”, som var en hittlåt på 80-talet av Michael B Tretow.

Varje år är också en hemlig gäst med som oftast är en riktig stjärna på musikhimlen. I år var Nano stjärnan, som var med på årets melodifestival och sjöng sig i svenska folkets hjärta med låten ”Hold on”. Så passande namn – Nano!

Nobelhallen fylls varje år till sista bänk av stolta föräldrar, släkt och vänner till elever som framträder. Vi på

Karlskoga Kulturskolans Symfoniorkester i mitten med orkesterledaren Lotta Tjäder, tusenbarnakör med 1038 från Karlskogas grundskolor på läktaren och dansare från kulturskolans dansgrupper längst fram. Längst till höger syns kemisten Boris Holm!

Alfred Nobel alias Peter Sundh berättar om sitt liv

Nobelvänners sida är glada att man för vidare Alfred Nobels livsgärning på detta sätt till yngre generationer! Man

kan bara konstatera att Alfred Nobels minne lever starkt i Karlskoga

Nobelmuseets vänners styrelse 2016–2017 med gäster vid höstens första möte.

Fr. v: Margit Wittstein, Olof Frisk, Alf Rosberg, Christer Franklin, Ulrika Lundgren, Anita Öjendal, Christel Nilsson, Boris Holm och Kent Klintestrand och bakom kameran Jaana-Kaisa Björk.

Intressanta besökare på första styrelsemötet i höst

Höstens första styrelsemöte för Nobelmuseets vänner var tisdagen den 5 september på Möteplats Alfred Nobel. Kärt återseende efter sommaren. Mycket stod på föredragningslistan. Vi hade intressanta gäster på besök på mötet, Margrit Wittstein, fil.dr – Förste intendent Nobelmuseet i Stockholm och Kent Klintestrand, förste museitekniker på Alfred Nobels Björkborn. Margrit är anställd som föremålsansvarig på Nobelmuseet i Karlskoga efter att Hans Johansson har slutat. Det var hennes första arbetsdag på museet. Hennes anställning är 25 %. Hon berättade om sin bakgrund och

hur hon hade tänkt att arbeta. Vi lär få höra mera om henne framledes.

Kent Klintestrand var med och berättade om klockstapeln, som vi, Nobelmuseets vänner, har tänkt att ha som

Klockan från gamla klockstapeln

project att återskapa. Kent har sparat material och mått från den nerrivna klockstapeln och han trodde att det skulle kunna gå att återbygga. Klockan finns också kvar. Nu gäller det bara att få ihop material och pengar till projek-

tet. Styrelsen bildade en arbetsgrupp för klockstapeln. I projektgruppen ingår Kent Klintestrand och Christer Franklin från museet och Ulrika Lundgren och Jaana-Kaisa Björk från Nobelmu-
seets vänner.

Rensning i full gång på Tuggenområdet.

Det blev 162 kubikmeter flis av allt sly som har släpats

ihop från området. Foto vänster: Göran Sundmar. Foto höger: Mats Karlsson

Tuggenområdet rustas upp och knyter ihop Björkborn och Bofors Gamla Stationsområdet

Bofors Lufvärnsförening med Göran Sundmar i spetsen har tagit initiativ till att göra skötselåtgärder på gamla Tuggenområdet. Tillsammans med Gamla Brukspojkarernas Klubb och andra intresserade har man senaste åren rensat och huggit ner träd på området för att ta fram gamla skjutplatsen med omgivning som kallas Tuggenområdet. Tuggenområdet finns mellan Björkborn och Bofors station. (Läs tidigare artikeln Utvecklingen går vidare).

Bofors gamla skjutplats vid Tuggen var i bruk åren 1886-1913. När Alfred Nobel köpte Bofors-Gullspång 1894 var det en av anledningarna till köpet att han fick tillgång till en skjutplats

för sina försök. På 20-talet anlades en körbana på skjutplatsen, som var i bruk fram till 50-talet. Körbanan användes för körprov av kanoner.

Senaste gången träffades gruppen den 12/9 för att snygga upp på området inför festligheterna den 4 oktober. Den 4 oktober kl. 13.00 – 17.00 är det Öppet hus vid Tuggenområdet och Industrimuseet. Kl. 17.00 kommer landshövding Maria Larsson att inviga Stålvägg och Stålugn som nu är på plats i Industrimuseet. Det kommer att delas ut diplom till sponsorer som har hjälpt till att återställa den fina Stålväggen och få den på plats i Industrimuseet

SAAB

Saab Dynamics

BAE SYSTEMS

Vårtal av Siv Björk-Kjellgren

*Vårtalare 2017 Siv Björk-Kjellgren.
Foto Ulrika Lundgren*

Just idag, när det hålls vårtal på många håll, även här på Alfred Nobels Björkborn, känns det verkligen som att våren har kommit. Äntligen!

Vårtal präglas ofta av **framtidstro** och **utveckling** och det är vad vi i styrelsen för Stiftelsen Alfred Nobels Björkborn har och arbetar för.

Vi tog fram en vision om hur vi skulle vilja utveckla verksamheten här. Visionen kom att omfatta väldigt mycket och vi insåg snart att vi behövde en person som fick ta itu med Visionen och se vad som kunde göras dels kortiktigt och dels långsiktigt. Med stöd av Karlskoga kommun kunde vi anställa en projektledare som nu "sliter" med att fånga upp vad som kan genomföras nu och vad som får bli mer långsiktigt.

Det långsiktiga kräver mycket mer resurser. Samarbete med både kommun, region, näringsliv mm kommer också att behövas.

Detta arbete ska också gå hand i hand

med kommunens arbete med bl a Bo-fors stationsområde och Gråbo/Korp-kullen. Vi tror det finns delar där vi kan dra nytta av varandra och samverka.

En del i vår vision och som går att genomföra **direkt** och med hjälp av er, är att fler Karlskogabor, ja helst alla förståss, ska hitta hit och ta del av både området och verksamheten här. Som någon sa; det ska ses som **Karlskoga-bornas vardagsrum**. Det kan vara en picnic i parken, besök i laboratoriet eller en guidning i herrgården av Alfred himself, Bertha von Suttner, en husa eller kanske Arent Silfversparre...

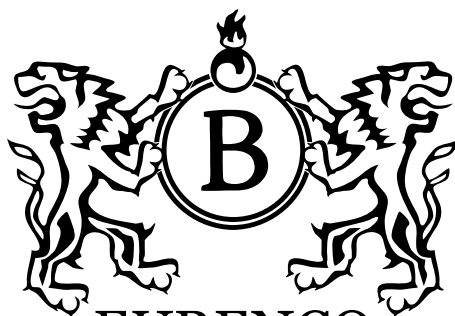
Vi vill även att fler **länsbor** ska hitta hit liksom **turister både från när och fjärran**. Vi har sedan några år tusentals besökare varje år från Kina.

Vi hoppas också att alla ska förstå **betydelsen för Karlskoga** att Alfred Nobels Björkborn finns här. Vilket **varumärke** det är. Alfred Nobel är ju verkligen världsberömd. Utan Björkborn, inget Nobelpris. (Och utan Nobelpris inget Nobelmuseum i huvudstaden...)

Så... Alla vi, som är här kan bli **ambassadörer för vårt och Alfred Nobels Björkborn**. Ta med era vänner och släktingar hit när de kommer till er på besök.

Så vill jag avslutningsvis berätta att nästa Valborgsfirande kan ni ta vägen över broarna hit! Arbetet är påbörjat!

Tack för mig!

EURENCO
BOFORS POWDERS

Ebba Reinholdsson framför Alfred Nobels skrivbord i Bertha von Suttners klänning, som Nobelmuseets Vänner har skänkt till museet. Foto Ulrika Lundgren.

Vårtal av Ebba Reinholdsson

Kära vårfirare!

Bofinken har återvänt och kvittrar en vårsång för oss. Som små solar skiner tussilagon i dikena. Vitsipporna färgar skogar, fält och dalar vita. Nu är det vår! Det känns så skönt att äntligen säga det igen.

Jag fyller år på våren, en dag efter min mammas födelsedag. Varje år under en lång period växte det en enda tulpan på baksidan i vår trädgård. Den var röd, orange och gul, och den blommade alltid lagom till min och min mammas födelsedag. Det var verkligen något speciellt med den där tulpanen. Den är en av anledningarna till att jag älskar våren.

Jag älskar våren, för att när jag var 6 år trodde jag att videung små barn som växte på buskar. Jag älskar våren,

för att när jag var 8 år trodde jag att vitsippor och blåsippor var hem till Tummelisa. Jag älskar våren, för att jag var överlycklig när jag var 10 år och slapp vinterjackan och när jag som tolvåring fick ta ut cykeln.

Våren innebär förändring, den målar världen med gröna knoppar, blå himmel och solsken. Men ibland är förändringens tid även en prövande tid. Jag älskar våren trots att den provat mig gång på gång.

Våren har tagit ifrån mig människor jag älskar, den har tidigare gjort mig osams med vänner och orsakat mig stor stress, samtidigt som den plågar mig med sin pollen.

Även i år står jag inför en prövning. Jag är 19 år gammal och jag har ett otro-

ligt stort beslut att fatta inom en snar framtid. För första gången någonsin ska jag få besluta om vart jag ska befinna mig mellan 8 och 4 på vardagarna. Ska jag sitta med näsan i en bok på ett universitet i Stockholm, ska jag jobba på konsum i Karlskoga, eller ska jag ligga och sova i min säng på Dalvägen. Man brukar jämföra att fatta beslut med att stå vid en korsning, men det känns snarare som om jag yrar runt i en rondell. Och det är otroligt skrämmande och otäckt.

Någon som beskriver väldigt bra hur det är när man är i förändringens tider, hur skrämmande det kan vara, det är Karin Boye. Hon skrev:

*Ja visst gör det ont när knoppar brister.
Varför skulle annars våren tveka?
Varför skulle all vår beta längtan
bindas i det frusna bitterbleka?
Höljet var ju knoppen hela vintern.
Vad är det för nytt, som tär och spränger?
Ja visst gör det ont när knoppar brister,
ont för det som växer och det som
stänger.*

Boye beskriver en osäkerhet och rädsla jag kan relatera till. Jag vet inte vad som väntar mig. När jag gick i mellanstadiet hade vi simning på några idrottslektioner. Vid ett tillfälle skulle vi lära oss att dyka från kanten på bassängen. För mig var tanken på att släng sig med huvudet först ner i vattnet helt från vettet. Varför! Vad fick folk att göra det? Det måste ju göra ont tänkte jag. Jag lärde mig aldrig att dyka för jag var för rädd för att slänga mig ut i det okända. Något som jag förväntas göra denna vår, nu ska man testa nya vatten så att säga. Men varför är man tvungen att gå igenom denna förändring då, varför ska man provas!? Hittills har jag klara mig bra utan att kunna dyka.

Jo, för att blomstra. Prövningar och svåra beslut är en del av att växa upp. Jag vill förändras som våren gör. Världen står i blom och jag vill blomstra med den. Nu hyllar vi våren!

**Byggvaror
till lågpris!**

Linnebäck • Telefon 0586-72 20 10
www.nords.se

KARLSKOGA
KONSERTFÖRENING

HÖSTEN 2017

LÖRDAG 16 SEPTEMBER KL.18.00-00.00 KARLSKOGA KYRKA, 39:AN & KONSTHALLEN

KULTURKOLLISIONER I SKYMNINGEN

Karlskogas kulturföreningar bjuder in till en kväll fylld av mat, musik, dans och utställningar.

SÖNDAG 15 OKTOBER KL.18.00 MUSIKPALATSET

VIOLINKONserter MED CECILIA ZILLIACUS

Cecilia Zilliacus och Karlskoga SymfoniOrkester.
Dirigent: Glenn Mossop

SÖNDAG 12 NOVEMBER KL.18.00 MÖTESPLATS ALFRED NOBEL, BJÖRKBORN

JAN-OLOF ANDERSSON, SÅNG & GITARR

Jan-Olof Andersson spelar och sjunger
i samarbete med Nobelmuseét i Karlskoga och Nobelmuséets Vänner.

LÖRDAG 2 DECEMBER KL.16.00 MUSIKPALATSET

KLARINETTKONSERT I ADVENTSTID

Karlskoga SymfoniOrkester med solist: Krister Andersson
Dirigent: Krister Pettersson

TISDAG 19 DECEMBER KL.19.00 & ONSDAG 20 DECEMBER KL.12.10 KARLSKOGA KYRKA

KULTURSKOLAN 70 ÅR

Kulturskolans 70-årsjubileum firas med två julkonserter.
Medverkande: Kulturskolans lärarensamble
Dirigent: Simon Bång

SÖNDAG 14 JANUARI KL.17.00 BREGÅRDSSKOLANS AULA

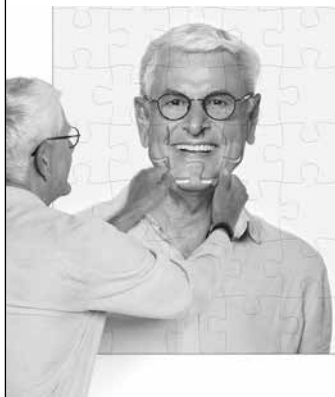
TRETTONDAGSKONSERT

Wermlands Opera Orkester med solister.
Dirigent: Marie Rosenmir

www.karlskogakonsertforening.se

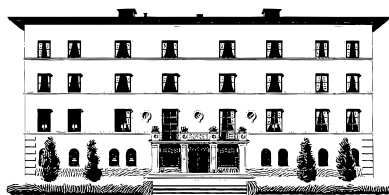
Med reservation för ändringar.

Tugga, tala, le

Tandimplantat ser ut, känns och fungerar precis som naturliga tänder. På Nobel Biocare är vi mycket stolta över vårt arv från Professor Brånemark som ledde fram till möjligheten att behandla tandlöshet med implantat.

I mer än 50 år har patienter över hela världen blivit behandlade med våra väldokumenterade implantat som tillverkas i Karlskoga.

BOFORS HOTEL

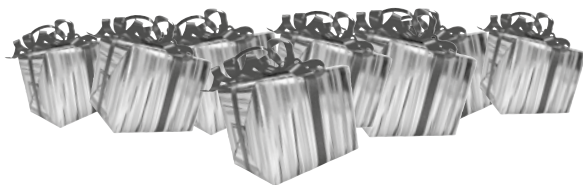
Karlskogaregionens internationella mötesplats

www.boforshotel.se

VÄLKOMNA!

Ge bort medlemskap i Nobelmuseets Vänner!

Klipp ut nedanstående och ge bort som gåva eller julklapp. Medlemsavgift betalas på bankgiro nr: 5967-5074. Skriv namn, adress och e-mailadress på den som får presentkortet på inbetalningen och att det gäller medlemsavgift för 2018. Enskild medlem 150 kr, Familj 300 kr. Vid frågor kontakta Anita Öjendal; anita@ojendal.se, ansvarig för medlemsregistret.

.....
*Du får ett medlemskap i
Nobelmuseets Vänner för år 2018
som gåva från*

.....
Nobelmuseets Vänner stöttar verksamheten
på Nobelmuseet i Karlskoga.

www.nobelvannen.se • www.nobelmuseetikarlskoga.se

PL's Hjälpmedelsbutik

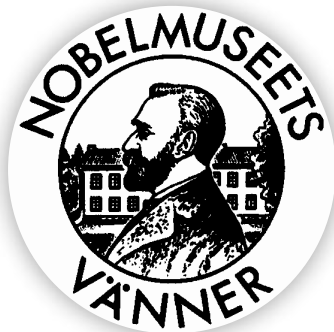
ÅTERFÖRSÄLJARE FÖR

Joya

Gustavsgatan 25
691 34 Karlskoga
Tel 073-214 98 23

Öppettider
Mån-Tors 16:30-18:00
Fre 10:00-18:00
Lör 10:00-14:00

Trötta trägolv?

Vi renoverar dem gärna.
Infärgning, slipning, läggning

happy[®] homes

Skogsbovägen 2, Karlskoga. Tel 0586 - 362 75
Öppettider: Mån-fre 10-18, lör 10-14, sön 10-14
www.happyhomes.se

MEDLEMSINFORMATION till dig som är medlem!

Hemsida: www.nobelvannen.se

Vår ansvarige för hemsidan i styrelsen heter Olof Frisk. Du kan läsa på hemsidan det senaste som har hänt och kommer att hända:
www.nobelvannen.se.

Medlemsavgift för 2018

Betalas in fr.o.m. januari 2018

Medlem	Avgift
Enskild	150 kr
Familj	300 kr

Medlemsavgift betalas på bankgiro nr: 5967-5074.

Skriv ditt namn, adress och e-mailadress på inbetalningen. OBS! Byter du postadress eller mailadress låt oss veta det. Skicka det till Anita Öjendal, Trestegsvägen 6, 69154 Karlskoga eller via mail: anita@ojendal.se Se vidare info också på vår hemsida www.nobelvannen.se

Medlemskort

Du får ett medlemskort med i denna tidning. Det är ett önskemål som antligen har gått i uppfyllelse. Medlemskortet finns längst bak i tidningen. Du klipper sista sidan efter markerad linje. Där finns ditt namn och din adress och på andra sidan finns Nobelmuseets Vänners logotype. Klippt och Klart att använda t.ex. när du

besöker museet och går på Konsertföreningens konserter på museet (läs nedan).

Gratis inträde till Nobelmuseet

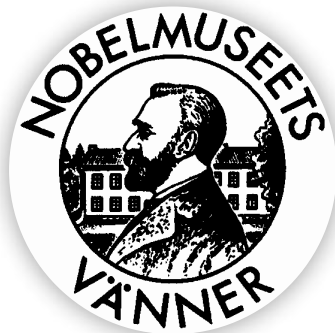
Du får gå gratis till Nobelmuseet om du är medlem. Säg det bara i kassan på Kaféet där man köper biljetter och **visa ditt medlemskort**, som nu finns längst bak i tidningen med ditt namn och adress på som vi skrev här ovan.

Kafé

Kafé finns på Mötesplats Alfred Nobel. Där kan du njuta av goda luncher och räksmörgåsar mm. Gott hembakat till fika finns det också. Du kan köpa souvenirer med anknytning till Alfred Nobel och Karlskoga på Kaféet.

Öppettider:

Tisdag-söndag 8.30 -16.00

*Klipp ur
och spara!*

MEDLEMSKORT

Nobelmuseets vänner

2017

Kontaktinformation Nobelmuseet i Karlskoga

Björkbornsvägen 10, SE-691 33 KARLSKOGA

Tel: 0586-834 94

E-post: info@nobelkarlskoga.se

www.nobelmuseetikarlskoga.se

Christer Franklin

Platschef

070-298 93 46

christer.franklin@nobelkarlskoga.se

B

Returadress: Anita Öjendal, Trestegsvägen 6, 69154 Karlskoga

Händer i höst och vinter på Nobelmuseet där Nobelvännerna medverkar

Onsdagen den 4 oktober 13.00-17.00. Öppet hus vid Tuggen området och Industrimuseet.

Kl. 17.00 samma dag inviger landshövding Maria Larsson Stålvägg och Stålugn som nu är på plats i Industrimuseet. Diplom kommer att delas ut till sponsorer som hjälpt till att återställa Stålväggen och få den på plats i Industrimuseet.

Fredagen den 20 oktober kl. 18.00.

Nobelmuseets Vänners 30-årsjubileum på Mötesplats Alfred Nobel

Söndagen den 12 november kl. 18.00. Konsert med Jan-Olof Andersson, sång & gitarr. Han bjuder oss på visor från Elizbethanska kärlekssånger, instrumentala solostycken för gitarr, vidare genom vår svenska vistradition till egna sånger.

Söndagen den 10 december. Firar vi Nobeldagen på Mötesplats Alfred Nobel med kransnedläggning, tal och Nobellunch på Mötesplats Alfred Nobel.